

Botons contra canons

UN DE LLETRES

Probablement Hiroshima és la fotografia que marca la percepció de la ciència en aquest segle. La ciència s'endevena com un déu volcànic i una mica primitiu: poderosíssim, però cruel. Capaç de tot, però precisament per això vinculat a la destrucció. Des d'Hiroshima ho podem esperar tot del poder de la ciència, però sabem que quan aquells senyors amb bata blanca passen líquids d'un cristall a l'altre del seu laboratori algú està pensant qui matarà amb això.

Ara, per exemple, quan ens mirem la probabilitatíssima guerra del Golf —¿haurà començat ja quan es publiquin aquestes línies?— tots donem per suposada una victòria militar americana i dels seus aliats. Ens preguntem si la guerra durarà molt o poc, si provocarà o no moltes baixes, si tindrà grans costos econòmics. Però ningú no sembla dubtar de la victòria aliada. ¿i per què? Al cap i a la fi els exercits aliats són menys nombrosos que els iraquians, juguen en camp contrari

Bombardeig d'Hiroshima.

ARXIU

i estan menys entrenats. Però, i això és fonamental, tenen més i millors senyors amb bates blanques darrere, que els han donat una tecnologia de la matança més poderosa. Per això, fills d'Hiroshima, estem convençuts

que guanyaran. Perquè a Hiroshima ja es va veure que les bates blanques guanyen les guerres.

Però d'Hiroshima ençà, ¿quins altres referents ens serveixen? ¿Quantes vegades en una guerra el balanç tecnològic ha estat molt

decantat en una direcció i el balanç en efectius humans ha estat molt decantat en l'altra? Poques vegades. Els israelians van guanyar la guerra dels sis dies en aquestes condicions, però no va ser només una victòria dels botons sobre els canons, sinó l'aplicació d'una estratègia molt efectiva, fonamentada en la sorpresa. Paraula inútil en el conflicte del Golf. La tecnologia no va fer guanyar els americans al Vietnam ni els soviètics a l'Afganistan. ¿N'hi ha prou amb les bates blanques? ¿O perquè n'hi hagi prou amb les bates blanques, perquè el desnivell tecnològic en l'arbitratge d'una guerra esdevingui veritablement decisiu cal fer un salt qualitatiu, cal plantejar una guerra obertament tecnològica, no convencional, amb l'entrada ja en el terreny de les armes nuclears? Serien preguntes apassionants si estiguéssim fent una partida de Risk. Posen els peus de punta si pensem en una guerra real. ¿I com suportaria la ciència del segle un segon Hiroshima?

Vicenç Villatoro

Paella amb Calisay

EL BIODIÀ

Com l'admiració per un escriptor no ha de significar obviar-ne qualsevol crítica, per suau que sigui, voldria comentar unes paraules recents de Néstor Luján, home capaç d'exposar de manera amena i atractiva gairebé qualsevol tema. Parlant dels cosmètics en el diari *Avui*, fa unes setmanes, comentava que el metge pretén suplir el pietós moralista d'ahir i que químics i metges no deixen d'esverar i ens bufen l'orella sobre els perills de qualsevol producte, "malgrat els controls que hi ha a qualsevol país civilitzat".

Darrerament apareixen sovint opinions negatives sobre el paper de les advertències dels metges i d'altres científics. Sembla que dir que el tabac és dolent ocasiona un greu complex de culpabilitat en el fumador. I avisar sobre els excessos en la ingesta de greix torba la felicitat de la gent a qui agrada l'embotit.

Pot haver-hi postures exagerades entre els qui adverteixen d'aquests perills per a la salut. Però difícilment trobarem cap estudi seriós que canti les excel·lències del tabac —i potser val més tenir complex de culpabilitat que càncer de pulmó—. D'altra banda, aquests "controls que hi ha a qualsevol país civilitzat" no sempre són prou efectius. Si no, no

ARXIU

hi hauria mai intoxicacions. O casos com el de la talidomida i els nens nascuts, fa uns anys, amb greus deformacions.

Però el que més em sorprèn és que el mateix Néstor Luján parlava un dissabte a televisió sobre unes persones que havia vist menjant paella i bevent Calisay. Segons diu, va pensar que allò era un crim i els va aconsellar de prendre un vi. D'altra banda, en el seu recent *Diccionari Luján de gastronomia catalana*, deixa per terra el cafè exprés, i situa el seu inventor com enemic de la humanitat, al costat de Hitler i Stalin. Xavier Ferrés, amant del cafè exprés italià, confessa

que es va inquietar amb aquesta crítica tan contundent.

Sembla que els metges no són els únics que avisen sobre inconveniències de certs productes. També en gastronomia es pontifica. El peix va amb vi blanc. I encara més: si el menjar té cert nivell, no ens podem conformar amb un vi qualsevol. La gastronomia té les seves regles i els que no les compleixen esveren els entesos.

No entenc per què un metge no pot avisar sobre el perill del tabac, demostrat per nombrosos estudis i evidències, i en canvi es pot deixar per terra una cosa molt més opinable, com el cafè exprés. Els reacis als consells dels metges farien ben fet de reflexionar sobre si ells mateixos no donen també consells contundents en el seu propi camp. Luján deia que a ell li agrada molt la carn de porc i que els metges no són gastrònoms. Quan una persona té un nivell elevat de colesterol, el metge no s'entreté a escollir el règim més saborós. Es pot desaconsellar la paella amb Calisay perquè no lliga al paladar o perquè el pacient té cirrosi. En el primer cas, no farà gaire mal. En el segon cas, pot ser qüestió de supervivència.

Xavier Duran